

ZDROJE SÍLY ARMÁDY NOVÉHO TYPU

Generál-poručík Ján Zeman

Blíží se 9. květen a s ním 10. výročí osvobození Československa slavnou Sovětskou armádou. Oslavy spojené s tímto pro nás tak významným výročím nejsou jen láskyplnou historickou vzpomínkou. Bilancujeme výsledky naší práce, kterých náš lidový stát pod vedením rodné Komunistické strany Československa dosáhl, s hrdostí přehlízíme dobrý kus cesty vývoje, kterým jsme prošli od doby, kdy nám Sovětská armáda přinesla osvobození. Dnes již nemůže nikdo popřít, jak velké a pronikavé změny uskutečnil svobodný lid ve své zemi, jak se v čínorodé práci změnili lidé, jejich názory, jejich chápání hospodářských, politických a mezinárodních problémů.

X. sjezd Komunistické strany Československa loňského roku shrnul výsledky plodné práce našich pracujících, kterou za pouhých 10 let zvelebilí naši vlast lépe, než to dokázal kapitalismus za celá staletí.

Je samozřejmé, že bychom takových úspěchů nikdy nedosáhli, kdybychom opravdu ve všech oborech lidské práce a snažení neměli možnost najisto sáhnout po sovětských zkušenostech, osvědčených, nejpokrokovějších na světě. Právě v nedávné době se znovu projevila bratrská pomoc Sovětského svazu, kdy nabídl naší vládě nezištné využití výsledků dlouholeté gigantické práce sovětských vědců v atomovém výzkumu.

Naše cesta vývoje byla o to snadnější a přímější, že sovětské lidé, kteří šli před námi, v těžkém a lopotném úsilí ukázali, jak odstraňovat překážky a zábrany.

Sovětskému svazu děkujeme nejen za záchranu naší státní a národní existence, za mnohé úspěchy, kterých jsme dosáhli, ale zvláště za to, že i dnes je naší bezpečnou záštitou proti válečným hrozbám a nebezpečí znovusročení fašistických divisí, které za druhé světové války pustošily země Evropy.

Vládní prohlášení přednesené soudruhem Viliamem Širokým po vítězných listopadových volbách do Národního shromáždění potvrdilo pevnou jednotu lidu, jeho vůli nevydat útočníku ani hřebík a cihlu z toho, co jsme postavili, dokončit dílo socialismu, ještě pevněji se přimknout k Sovětskému svazu. Do myslí našich pracujících pevně zakotvené gottwaldovské heslo — Se Sovětským svazem na věčné časy — nabývá v současné mezinárodní situaci ještě hlubšího a bojovnějšího smyslu. V pevné družbě se sovětským lidem je naše šťastná budoucnost, bezpečí našich rodin a domovů. Rudá vlajka s kladivem a srpem vedle naší vlajky je do celého světa viditelným znamením našeho vítězství nad temnými silami fašismu, shlukujícími se za našimi západními hranicemi.

Zajišťující bezpečnost naší vlasti musíme vycházet z toho, že jsme tvrzí na hranicích velkého tábora demokracie a socialismu. Naše láska a vděčnost Sovětskému svazu a Sovětské armádě právě v tom musí dostat reálný výraz. Proto má zvláštní význam pochopit velikost cesty, kterou prošel Sovětský svaz při budování svých ozbrojených sil od vy-

drancovaného státu sevřeného v ohnivém kruhu intervenčních armád v roce 1918 až do vítězství v nejhroznější válce dějin.

Komunistická strana Sovětského svazu, sovětská vláda a velení Sovětské armády při zabezpečování obranyschopnosti země vycházely z leninské these, že soudobá válka je všestrannou zkouškou morálních sil, ekonomického a vojenského potenciálu bojujících států, které působí po celou dobu války a nakonec rozhodují o jejím výsledku.

Tato poučka byla komunistickou stranou a velením sovětských ozbrojených sil rozpracována za druhé světové války v učení, že o výsledku soudobé války nerozhodují náhodní, dočasně působící činitelé, jakým je na příklad moment překvapení, nýbrž trvale působící činitelé, jimiž jsou: pevnost zápolí, morální duch armády, množství a kvalita divisí, výzbroj armády a organizační schopnosti velitelského sboru armády.

Dějiny jednoznačně potvrdily správnost tohoto učení.

Které jsou to faktory, jež zabezpečily Sovětskému svazu tuto rozhodující převahu nad tehdy nejagresivnější silou kapitalistického světa — nad fašistickým Německem?

Prvním z těchto základních faktorů je socialistické společenské zřízení.

S nastolením socialistických výrobních vztahů se vytvořila pevná základna nerozborného přátelství dělníků a kolchozních rolníků, navzájem spjatých společnými zájmy. Začaly působit ekonomické zákony socialismu, které toto přátelství neustále posilují a upevňují. Vezměme na příklad základní ekonomický zákon socialismu: maximální uspokojování neustále rostoucích hmotných a kulturních potřeb celé společnosti cestou rozvoje výroby na základě nejvyšší techniky. Což neustálé působení tohoto ekonomického zákona neupevňuje celou společnost, což společný zájem neustále zvyšovat hmotnou a kulturní úroveň všech pracujících je nesjednocuje a nemobilisuje k tomu, aby usilovali o trvalý a všestranný růst síly a moci své země?

Naproti tomu ekonomické zákony kapitalismu neustále, denně a každou hodinu rozpolcují kapitalistickou společnost ve dvě nepřátelské třídy kapitalistických vykořisťovatelů a vykořisťovaného proletariátu a toto rozpolcení stále prohlubují. A což není stejně jasné, že tento nevyhnutelný, zákonitý, neustálý třídní boj oslabuje její morálně politickou, ekonomickou i vojenskou sílu?

Socialistické společenské zřízení umožnilo rozvinout do široka pracovní energii a tvůrčí iniciativu pracujících mas osvobozených od vykořisťování.

Pod vedením komunistické strany byl vybudován mocný socialistický průmysl, bez něhož by nebylo možno zásobovat armádu výzbrojí, výstrojem a potravinami a zvítězit nad silným, technicky dobře vybaveným nepřítelem. Mohutný průmyslový rozmach je nejlépe charakterisován těmito fakty:

Carské Rusko vyrobilo v roce 1913 4 220 000 tun litiny, 4 230 000 tun oceli, 29 milionů tun uhlí a 9 milionů tun nafty. Socialistický průmysl Sovětského svazu však v roce 1940 vyráběl několikanásobně více: 15 milionů tun litiny, 18,3 milionů tun oceli, 166 milionů tun uhlí a 31 milionů tun nafty.

Uvedená čísla svědčí především o mocném rozvoji těžkého průmyslu, jehož dosud nikde nevidaný prudký vzrůst byl rozhodující jak pro další

budování a rozvíjení lehkého průmyslu, tak i pro vybavení armády zbraněmi, tanky, letadly, auty a ostatní výtečnou bojovou technikou.

Za kapitalistického zřízení by bývalo nebylo možné vybudovat v krátké době, za jakou to učinil socialistický stát, těžký průmysl. Kapitalistický způsob industrialisace začíná budováním lehkého průmyslu, kde je třeba méně investic, obrat kapitálu se děje rychleji a tím i nabývání zisků je rychlejší. Teprve po uplynutí mnoha let se po nahromadění zisků pomalu rozšiřuje těžký průmysl. Jedině socialistické zřízení, jehož smyslem není hromadit zisky, umožnilo vybudovat v krátkém období přednostně mohutný těžký průmysl, a tak připravit zemi jak na všestranný rozvoj, tak i k vítězné válce s fašistickými agresory.

Obrovský význam pro vítězství ve válce měla i kolektivisace zemědělství. Zavedení socialistické velkovýroby v zemědělství umožnilo Sovětskému svazu produkovat v posledním předválečném roce 1940 o 17 milionů tun více tržního obilí a 3½krát více surové bavlny, než kolik produkovalo carské Rusko v r. 1913. Kolektivisace a mechanisace zemědělství umožnila produkovat i při odchodu milionů rolníků do armády dostatečné množství obilí k zásobování armády v poli i obyvatelstva v zápolí potravinami a zároveň připravila statisíce kolchozníků k ovládnutí složité bojové techniky, hlavně tanků.

Druhým faktorem, který působil na vytvoření převahy Sovětského svazu v morálním, ekonomickém a vojenském potenciálu nad fašistickým Německem, je sovětské státní zřízení, sovětský stát.

Síla sovětského státního zřízení tkví především v tom, že je nejlepší formou soužití národů. Dokázalo sdružit na 60 národů a národností sovětské země, rozeštvávaných za carského zřízení vykořisťovatelskými třídami, v jednu velikou rodinu. Vzájemná nedůvěra mezi národy a národnostmi v letech sovětské vlády vymizela. Na základě vzájemné spolupráce všech národů SSSR ve všech oblastech hospodářského a společenského života a na základě pomoci především velkého ruského národa ostatním národům a národnostem při vytváření a rozvoji jejich kultury socialistické obsahem a národní formou vyvinulo se mezi všemi národy nezníitelné přátelství, jehož síla se ukázala jak v letech pokojné výstavby, tak zvláště v letech Veliké vlastenecké války, a to k velkému překvapení všech nepřátel Sovětského svazu.

Síla sovětského státního zřízení záleží dále v hluboké demokratičnosti, neboť umožňuje fakticky všem plnoprávným sovětským občanům aktivní účast v řízení a ve správě země, uvolňuje a rozvíjí obrannou tvůrčí energii a iniciativu milionových mas, které se denně přesvědčují, že sovětský stát je skutečně jejich státem, že hájí jejich zájmy. Proto jsou sovětské lidé schopni nejvyšší obětavosti a nevídaného hrdinství při hájení svého sovětského státu a při jeho upevňování.

Nesmírnou předností sovětského státu vyplývající z jeho hospodářsko-organizační funkce, je to, že je schopen nejen mobilisovat, ale i využít surovinové zdroje a kapacitu průmyslové výroby země, nesrovnatelně lépe a dokonaleji než kterýkoli kapitalistický stát. Skvělým důkazem toho je růst výroby zbraní za války.

Hitlerovské Německo se na počátku války po svém věrolomném předání SSSR a po získání dalších výhod zmocnilo značné části sovětského území, na němž v předválečných letech žilo 40% všeho obyva-

telstva SSSR a kde se těžilo 63% celkové produkce uhlí, vyrábělo 68% litiny, 58% oceli, 60% hliníku, 38% obilí a 38% skotu. Přesto však Sovětský svaz, na jehož bedrech ležela celá tíha války s fašistickým Německem, dokázal vyrobit v posledních třech válečných letech 120 000 letadel, více než 90 000 tanků a samohybných děl, 360 000 děl atd. Průmysl fašistického Německa spolu s průmyslem celé okupované Evropy dokázal však vyrobit za poslední tři léta války jen 80 000 letadel, asi jedenapůlkrát až dvakrát méně tanků a samohybných děl než SSSR a 260 000 děl. Průměrná roční výroba tanků v této době v Sovětském svazu byla jedenapůlkrát větší než v USA a šestkrát větší než v Anglii, letadel dvakrát větší než v Anglii, děl dvaapůlkrát větší než v USA a šestkrát větší než v Anglii.

Je nutno dodat, že se sovětské zbraně a bojová technika ukázaly ve veliké zkoušce války jako mnohem lepší co do svých bojových kvalit.

Přitom je třeba vidět to, že ani fašistické Německo s porobenou Evropou, ani kapitalistické země protifašistické koalice nedokázaly vyrobit takové množství zbraní pro potřebu fronty, jaké vyráběl Sovětský svaz přes to, že by to jejich surovinové zdroje a vysoce vyvinutý průmysl theoreticky umožňovaly. „Bývají někdy,“ jak řekl soudruh Stalin, „takové případy, že zdrojů je mnoho, avšak nakládá se s nimi tak nerozumně, že se převaha nakonec rovná nule. Je nasnadě, že kromě nich je nutno mít ještě schopnost mobilisovat tyto zdroje a že je nutno umět jich správně používat.“

Tuto schopnost kapitalistické státy nemají. Tuto schopnost má však v nejvyšší míře socialistický stát a v tom je jeho další obrovská přednost, zdroj jeho veliké síly.

Třetím základním činitelem, bez něhož by nebylo nejen ohromné morální politické, ekonomické a vojenské síly Sovětského svazu, ale bez kterého by nebylo vůbec socialistického státu, je slavná Komunistická strana Sovětského svazu.

Už za carského režimu se stala uznávaným politickým vůdcem pracujících mas. Dovedla je až k vítězství socialistické revoluce, stala se organizující, inspirující a řídící silou veškeré sovětské společnosti, celého sovětského státu. Za jejího vedení změnil sovětský lid svou vlast ze země zaostalé, agrární v zemi pokrokovou a vysoce průmyslovou.

Komunistická strana Sovětského svazu nadchla všechen sovětský lid ideami marxismu-leninismu, vychovala a rozvinula v něm žhavé socialistické vlastenectví, vykovala jeho morálně politickou jednotu.

„Ve dnech vlastenecké války vyvstala strana před námi jakožto inspirátorka a organisátorka boje všeho lidu proti fašistickým vetřelcům. Organisátorská práce strany sjednotila všechno úsilí sovětských lidí a zaměřila je k společnému cíli, zasvěcujíc všechny naše síly a prostředky porážce nepřítele. Za války strana ještě více srostla s lidem, ještě těsněji se spjala se širokými masami pracujícího lidu.“ (J. V. Stalin, „O Veliké vlastenecké válce“, Naše vojsko, 1949, vydání II, str. 92.)

Strana však nejen řídila celý boj Sovětského svazu proti fašistickým nepřátelům ve Veliké vlastenecké válce. Ona byla již dlouho předtím organisátorkou, tvůrkyní a vychovatelkou neporazitelné Sovětské armády.

Strana vybudovala armádu kvalitativně zcela jinou, než byly všechny soudobé armády kapitalistických států, armádu, která čerpá svou nesmír-

nou morální sílu z takových zdrojů, které jsou pro buržoasní armády zcela uzavřeny.

Sovětské a společenské státní zřízení vytvořilo ty zvláštnosti, které odlišují Sovětskou armádu od všech armád kapitalistických a které jsou zdrojem její veliké morální síly a nepřemožitelnosti.

Sovětská armáda je předně armádou osvobozených dělníků a rolníků, armádou diktatury proletariátu, za druhé je armádou bratrské družby mezi všemi národy sovětské země a konečně je armádou vychovávanou v duchu internacionalismu, v duchu upevnění míru na celém světě.

Jak obrovské jsou to zdroje morální síly, dokázala Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce, v níž kromě jiných svých předností vynikala masovým hrdinstvím, bezmeznou mužností a chrabrostí ve všech nesčetných bojích s fašisty. Více než sedm milionů sovětských vojáků bylo vyznamenáno za války sovětskými řády a medailemi a jedenáct tisíc bylo vyznamenáno hrdým titulem Hrdina Sovětského svazu.

Masové hrdinství sovětských vojáků vyvěralo však ještě i z další příčiny, již byly spravedlivé cíle války, bezmezná oddanost všech příslušníků armády rodné komunistické straně a sovětské vládě.

Vysoké uvědomění sovětských vojáků, jejich skvělé morálně bojové vlastnosti byly vypěstovány komunistickou stranou v letech výstavby Sovětského svazu a jeho armády, v mírových podmínkách bojové a politické přípravy vojsk. Veliké bojové nadšení v nejtěžších situacích, pohrdání smrtí a neochvějná věrnost přísaze dokazuje, jak kvalitní byla tato příprava, spočívající na ideovém základě učení marxismu-leninismu.

Sovětské velitelské kádry, stranou zocelené a správně vybrané, byly dobře vyzbrojeny znalostí zákonitostí války a na tomto základě byly rozvíjeny jejich organizační schopnosti, tvořivost a iniciativa, které se ukázaly lepší než schopnosti fašistických velitelů, kterým zákonitost války byla věcí nepochopitelnou.

*

Při zabezpečování své země se opíráme o zdroje síly stejného druhu, z jakých vyrostl a o které se opíral Sovětský svaz a jeho neporazitelná, hrdinská armáda.

Usnesení X. sjezdu Komunistické strany Československa jsou vědeckou aplikací marxismu-leninismu a sovětských zkušeností na upevňování společenského a státního zřízení při budování socialismu v naší vlasti. Prosincové vládní prohlášení a posjezdové zasedání a usnesení ÚV Komunistické strany Československa jsou jejich další konkretisací a zajištěním plnění linie sjezdem vytyčené.

Další rozšiřování rudné, palivové a energetické základny, zvyšování hutní výroby a další rozmach strojírenství při plném respektování objektivního zákona plánovitého proporcionálního rozvoje celého hospodářství a zvláště zemědělství se stane mocnou základnou upevňování morálně politické jednoty našeho lidu a zvláště jejího jádra — svazku dělníků a rolníků a zároveň mocným zdrojem zvyšování ekonomického potenciálu země. Veliké vítězství v obojích volbách, které se konaly minulého roku, a důsledný boj strany a vlády za zkvalitnění státního, místního a hospodářského aparátu posilují významnou měrou naše státní zřízení a zvýší

jeho hospodářsko-organisátorskou účinnost. Nový mohutný rozvoj ideologické, zejména ideově politické výchovy, nutně se odrazí ve stále stoupající aktivitě mas v rozvoji jejich energie a iniciativy. Můžeme pevně a směle hledět do budoucnosti.

Ani zločinné rozhodnutí rady Atlantického paktu ze 17. prosince 1954, při kterém na doporučení vojenského výboru bylo generálovi Gruentherovi uloženo přepracovat všechny vojenské plány NATO na základě použití atomové zbraně, nic na tom nemění. Toto rozhodnutí je jen novým svědectvím vadnosti a nevědeckosti buržoasní vojenské vědy. Strategický plán imperialistů spočívá na oprášené theorii „blitzkriegu“. V zavedení atomové zbraně, mnohonásobně ničivější než kterákoli zbraň zaváděná do výzbroje v minulosti, vidí američtí theoretikové prostředek, jak možno vyhrát válku s poměrně malou, technicky dokonale vyzbrojenou armádou. To je nový projev zákonitosti přeceňování techniky a zbraní na úkor morální hodnoty armády a významu člověka ve válce buržoasní vojenskou vědou. Význam atomové zbraně je tu beze všech pochyb přeceňován. Svým účinkem atomové zbraně nepřesahují taktický, nanejvýš operačně taktický význam. To znamená, že uvědomělá armáda, voják, který si cílevědomě osvojil všechny prostředky a způsoby obrany proti atomovým a chemickým prostředkům, ovládající mistrně svou zbraň a všechnu ostatní vojenskou techniku, morálně způsobilý snést všechny těžkosti, je a zůstane hlavní silou i v soudobé válce.

Usnesení X. sjezdu jsou nejen vědecky podloženými směrnicemi pro vybudování socialismu v naší vlasti, nýbrž zároveň také směrnicemi pro všestranné zabezpečení tohoto budování. Komunistická strana Československa, opírající se o znalost základního ekonomického zákona, má na zřeteli neustálé zvyšování životní úrovně našich pracujících a zároveň ukládá dále zvyšovat obranyschopnost našeho státu. Tento dvojčetný úkol, zdánlivě protikladný, zahrnuje v sobě převahu ekonomického a morálního potenciálu socialistického státu nad státem kapitalistickým. Tam v kapitalismu zní otázka vždy jen tak: Děla anebo máslo. Jen socialistické zřízení, kde neexistují kapitalisté a honba za maximálními zisky, je možné, aby neustále stoupala životní úroveň pracujících a soustavně se utužoval poměr občana ke státu, sílilo a vydávalo plody jeho vlastenectví v míru i ve válce a zároveň se upevňovala obranyschopnost země. To ovšem neznamená, že materiální a finanční náklady stejně jako nutnost vyčlenění značného počtu pracujících k vytvoření kádrové armády nemá vliv na rychlost a kvantitu uspokojování potřeb pracujících. Úkolem je, aby všechny náklady spojené s obranou země měly co nejmenší vliv na stoupání životní úrovně. To vyžaduje najít a vyčerpat všechny rezervy na každém úseku budování. Tedy ani armáda nestojí stranou. V ní odpovědnost za to, aby hospodárně, beze zbytku bylo využito všech možností a prostředků, které lid armádě dává, spočívá na náčelnících, politických pracovnících a stranických organisacích. Při plnění tohoto nesnadného úkolu si znovu uvědomujeme, jak neocenitelné jsou pro nás sovětské zkušenosti, shromážděné a utříděné v našich nových bojových rádech a předpisech, kde jsou již rozpracovány otázky boje za použití atomových zbraní. Je třeba věnovat všechnu péči, houževnatost a energii generálů a důstojníků k tvůrčímu osvojení těchto nových řádů a předpisů a náročnost k jejich plnému, iniciativnímu a důmyslnému uplatnění v bojové a politické přípravě, v životě vojsk.

V boji proti silnému, technicky dobře vyzbrojenému nepříteli se budou od všech příslušníků armády, zejména od velitelského a politického sboru, vyžadovat smělé, iniciativní a rozhodné akce, dokonalá odborná a politická připravenost, uvědomělá fysická průprava a tělesná odolnost.

Svědomité plnění těchto úkolů je nejlepší prověrkou socialistického vlastenectví našeho důstojníka a generála a jeho úcty a lásky k bratrskému Sovětskému svazu — našemu osvoboditeli.

